



ZA MIR IN antifašistično ENOTNOST

Dni bo začel v Stockholmu svetovni kongres za razoroževanje in mednarodno sodelovanje, ki je nov in važen dogodek. Stockholmu se bo gibanje razoroževanja pridružil tudi razoroževalni svetovni kongres, ki bo prav tako važna priprava na drugi svetovni kongres. Prisotnost italijanskih sil miru bo velike važnosti, ker bo podprla zanimanje italijanskega ljudstva za pokojni miru, ki jo je Fanfani v parlamentu pokazal, da ne bo KD-PSDI zavzela nobene stališča v zunanji politiki. Številnih in različnih mnenj, ki so v diskusiji.

Mednarodni položaj je bogat dogodek. Sovjetska zveza ponovila vabilo Združenim narodom za takojšnje ukinitve vojsk, od katerih bi se preden v Zvezi razoroževanje. Se prej je Sovjetska zveza postavila predlog za preprečevanje napadov ali akcij, ki bi spodbudile razoroževanje. Se prej je Sovjetska zveza postavila predlog za preprečevanje napadov ali akcij, ki bi spodbudile razoroževanje.

500
števil

Z današnja 500. številka slavi „Dela“ jubilej, ki je tembolj pomemben, če upoštevamo, da gre za 500 števil, ki so izšle v skoraj desetih letih. Nedvomno je 500 izdanih števil važna etapa našega lista, ki je šel v skoraj desetih letih svojega obstoja skozi nelehke trenutke, borbe delovnega ljudstva in borbe tržaških Slovencev za priznanje njihovih pravic. Zgodovina zadnjih desetih let je bogato prepletena z važnimi političnimi dogodki in težkimi borbami, ki jih je vodilo delovno ljudstvo v krajevnem in svetovnem merilu. V vseh teh dogodkih in borbah je bil naš tednik vedno na strani delovnega človeka, ušmerjal je bil v boljši teretnosti ter vedno vzpodbujal na bratstvo in enotnost med t. i. židovsko narodnostima, zavedajoč se, da je to prvi pogoj za uspeh vsake borbe, za uresničitev pravičnega družbenega reda, za stvar miru in socializma.

V letih svojega obstoja si je „Dela“ ustvarilo širok krog zvestih bralcev, za kar se moramo zahvaliti predvsem našim političnim razpisovalcem. Naša zahvala vsem, ki so „Dela“ v letih kakor koli podprli, in naročnino, prispevke, dopise, nasvete, kritiko in širjenje. Zahvala vsem, in preprosto, da nam bodo ostali zvesti ob strani tudi v bodoče, da bo „Dela“ lahko častno izpolnjevalo svoje poslanstvo, kot glasilo vseh naprednih tržaških Slovencev.

Tržaški komunisti sledijo z zanimanjem in bratstvom vsemu, kar se dogaja na mednarodni politični sceni, ki jih bode prihodnje dni z različnih okrajev in vseh, bo privedla do političnega razoroževanja. Trst je v svoji zgodovini vedno imel važno vlogo, ki jo je v sedanjem času še bolj poudarila. Trst je v svoji zgodovini vedno imel važno vlogo, ki jo je v sedanjem času še bolj poudarila.

Zborovanja o miru in počastitev 14. julija

Danes, v soboto 12. julija ob 19.30 bo na trgu pri Sv. Jakobu važno zborovanje, na katerem bo tov. Paolo Sema govoril o mednarodni pomiritvi in razorožitvi. V ponedeljek 14. julija ob 20. bo v dvorani v ul. Madonna 19 javna manifestacija, v počastitev 14. julija — narodnega praznika francoskega ljudstva. Govoril bo tov. Sema; predsedoval bo tov. Vidali. V torek, 15. julija ob 20. uri bo zborovanje v krogu „Zvezda“ v Podlonjerju. Tovarš Franc Gombar bo govoril o mednarodni pomiritvi in razorožitvi.

Prihodnja številka
„Dela“ izide v
soboto 26. julija.

Tov. Togliatti o programu nove vlade

Predsednik vlade Fanfani je v sredo predložil v senatu in poslanski zbornici program nove vlade, ki je bil — izjemno običajno — sprejet v splošnem zelo hladno. V svojem programu je demokristjanski predsednik nove vlade naznačil celotno vrsto obljub in zagotovil, obenem pa ni pozabil podčrtati zvestobe atlantizmu in evropskemu. Kar se tiče zunanje politike, je ostalo torej pri starem. Fanfani ni niti z besedo omenil odnosov s socialističnimi državami. Niti ni povedal kajnega bo stališče nove vlade glede Alžirije, Libanona itd. Popoln molk najdemo v programu tudi glede stališča v zvezi s postavljanjem raketnih oporišč v deželi, tragičnim oboroževanjem z atomskimi in jedrskimi orožjem, ki vzbujajo resno zaskrbljenost v svetu. Kot prvi komentar k programu Fanfani, je dal tovarš Togliatti naslednje izjavo: »Stvari je mnogo. Samo ene nisem našel: usmeritve na levo. Pičli so pozitivni predlogi, kot je n. pr. predlog o blokiranju odpovedi v kmetijstvu, ki ga zamenjuje, če sem dobro razumel, priznanje pravičnega razloga. Gre pač za delne koncesije, ki so nujne in obvezne, da ne, spričo neprestane premije, volilnih množic na levo in spričo vedno večjih zahtev vse širših slojev delovnega ljudstva. Prazen, brezsmiseln in negativen pa je zunanje-politični del programa».

Komunistična skupina je sklenila, da bo glasovala proti programu nove vlade. Tudi socialistični poslanci in senatorji ocenjujejo vladi program v splošnem negativno. V četrtki je bila v parlamentu diskusija o programu, ki ga je predložil Fanfani. Prek postopnih ukrepov tako, da so uspevali budnost delavskih sil, jih razvijali in na ta način je postala slaherna učinkovita akcija zelo težka. Treba je upoštevati ta zapleteni in razlikovani razvojni proces, treba ga je tudi boljše poznati, ako hočemo razumeti kar se dogaja danes v Franciji in ako hočemo imeti jasne pojme o določenih posledicah, ki bi lahko nastale tudi za našo deželo. Ni mogoče trditi, da je režim, ki ga je postavil De Gaulle fašistični režim. Resno je bila zadeta parlamentarna institucija, toda osnovne demokratične svobode še vedno obstojajo. Do danes imamo samo nekaj primerov oboroženega napada na delavske in ljudske organizacije. Tudi ne obstoja ali vsaj tako zgleda, v tem trenutku, ki sta najbolj zagrozeno ključevala pohodu fašizma, vodila sta najbolj vztrajno, junaka in trdo borbo, ki ni trajala nekaj tednov, marveč precej let. Fašisti se niso mogli prebiti skozi, dokler niso, se pred poudarom na Rim, razbili moč delavske organizacije v boju, ki je bil zanje zmagovit samo zato, ker se je država, skupno z buržoaznimi vodilnimi skupinami postavila na stran fašizma. V najprejkonarnejše vodilne skupine lahko poslužijo za svoje namene. V obdobju med dvema svetovnima vojnama so v določenem trenutku skoro v večini evropskih držav obstojali fašistični režimi. Toda način, kako so se režimi nastali in se vzdržali, se je precej razlikoval od države do države. Običajno se smatra, da so slični n. pr. italijanski in nemški fašizem. Toda tudi v tem primeru so razlike zelo velike. V Nemčiji je Hitler z vžvižajo vzporedil metode oboroženih organizacij z metodami socialne demagogije in celo z izkoriščanjem parlamentarnih možnosti. Tako mu je uspelo ustvariti celo nekaj videza, da je prišel na oblast prek pridobitve volilne večine in ustavne investiture s strani predsednika Hindenburga. Neizprosnoma ofenziva z uničevanjem vseh organizacij in vseh ljudskih svobod, ki je prišla pozneje in ni pustila za sabo niti sledu, ne demokracije, ne parlamenta in ne ustave. Pri nas so se stvari odvijale drugače. Če pogledamo danes na štirideset let zgodovine Evrope, lahko rečemo, da sta bila italijanski delavski razred in narod tista, ki sta najbolj zagrozeno ključevala pohodu fašizma, vodila sta najbolj vztrajno, junaka in trdo borbo, ki ni trajala nekaj tednov, marveč precej let.

Predložen v parlamentu osnutek statuta naše partije za deželo Furlanija-Juljska krajina

- Predlagatelj poslanec tov. Vidali in poslanci KP iz Furlanije
- Od mobilizacije množic odvisna uresničitev avtonomije za Trst

V sredo je tržaški poslanec tov. Vittorio Vidali, skupno s komunističnimi poslanci iz Furlanije, predložil v parlamentu osnutek statuta za avtonomno deželo Furlanija-Juljska krajina, ki ga je sestavila Komunistična partija Italije.

V programatičnih izjavah nove vlade, ki jih je dal v sredo v parlamentu Fanfani, je med drugim dejal, da ob vlada — v izpolnitvi ustavnih zahtev glede dežel s posebnim statutom — predložila v prihodnjih mesecih zakon za ustanovitve dežele Furlanija-Juljska krajina. O vprašanju deželne ustanove razpravljajo v tem trenutku posebna komisija, ki jo je imenoval pokrajinski svet. Vprašanje je v razpravi tudi v gospodarskih organih Trgovinske zbornice.

Gotovo je, da je problem zelo aktualen in osnovne važnosti za Trst. Zato je bil tembolj potreben korak, ki so ga napravili komunistični parlamentarci s predložitvijo osnutka posebnega statuta na deželo Furlanija-Juljska krajina. Za Trst je še posebne važnosti uresničitev posebne in široke avtonomije za naše Ozemlje v okviru dežele. Zahtevano avtonomijo narekuje celotna vrsta temeljnih razlogov in potreb. Zgodovina pravi, da se je Trst vedno boril za svojo avtonomijo. Boril se je od daljnega srednjega veka in vse do danes. Težnja po avtonomiji je prišla krepko do izraza proti gospodstvu škofov, v dolgih borbah proti Benetkam, tudi potem, ko je prišel pod okrilje Avstrije, ker si je hotel s tem zagotoviti trajanje z zaledjem proti premoči Benetk. Težnja je prišla do izraza v ustavnih odnosih z Avstrijo, ko je postal mesto avstrijske cesarstva s svojim deželnim zborom. Avtonomija je Trstu potrebna tudi spričo njegove posebne zemljepisne lege. Trst je pomorsko, trgovsko in industrijsko središče velike važnosti, ki se nahaja na skrajnem koncu Jadrana in predstavlja najkrajšo pot za srednjeevropski promet.

Iz tega izvira potreba, da dobi Trst široko avtonomijo z zakonodajnimi pravicami. Izkušnje drugih področij so pokazale, da samo režim avtonomije lahko prispeva k gospodarski obnovi. Za Trst velja to glede na pozitivne promete, okrepitev trgovske mornarice itd. Pri tem ne smemo pozabiti na prisotnost prebivalstva dveh narodov, Slovencev in Italijancev, je isto tako razlog za avtonomijo, ki bo lahko jamčila narodne pravice slovenski manjšini.

V nedeljo je bil v Rimu važen sestanek komunističnih parlamentarcev in delavskih predstavnikov iz vseh večjih industrijskih kompleksov v Italijanski republikah. Sestanka sta se udeležila tudi poslanec tovarš Vidali in tov. Silvio Debarbora, kot delavski zastopnik iz Ilve. Ob svojem povratku je dal tov. Debarbora naslednji intervju za naš tisk.

VPRAŠANJE: Kakšen doprinos so dali tržaški delegati na sestanku v Rimu?

Tudi pred nami je naloga budnosti in pripravnosti, ne samo v aktivni solidarnosti s demokratično borbo francoskega naroda, marveč tudi v tem, da gledamo na naše stvari. Postavitev v Franciji nasilnega režima, fašističnega kova, povezanega nato, kot se je dogajalo, s povečevanjem sovinitvenega francoskega nacionalizma, bi imela neogibne posledice v vsej kapitalistični Evropi, in predvsem morda med nami. Res je sicer, da pri nas ni akutnih problemov, kot je Alžirija za Francijo. Globlji pa je v Italiji kot v Franciji problem, ki se pojavlja zaradi velikih socialnih, razrednih in regionalnih nesozamerij.

Imamo deželo, ki jo ta nesozamerja delijo skoraj na kose. Medtem ko večina aktivnega prebivalstva išče v pravilni smeri — ki jo mi nakazujemo — potrebne rešitve, je pa po drugi strani ta volja zažena in deloma onemogočena zaradi praktičnega zatiranja volilne svobode s strani prevladujočih cerkvenih oblasti in korupcijskih civilnih oblasti. Živimo torej dejansko že v režimu, kjer demokratični temelji resno in nevarnost. Izkušnje za tiste, ki so nam skozi dvajset let vsilili fašistično trinitost, so zelo velike. In nikakor ni rešeno, da morajo tisti, ki so jo nekoč že nosili, zopet vzeti iz omare črno srajco zato, da lahko ovirajo in onemogočajo napredni razvoj naše demokracije.

Palmiro Togliatti

Tov. Gomulka obsodil protisocialistična stališča ZKJ

Govor ladjedelniškim delavcem v Gdansk

Zadnje dni junija je imel tovarš Gomulka v Gdansk govor ob priliki »Praznika mornarice«. Na zborovanju se je zbral večstoštevna množica tamkajšnjih ladjedelniških delavcev. V svojem govoru je sekretar Poljske združene delavske partije ostro kritiziral revizionistična stališča Zveze komunistov Jugoslavije in obsodil protisocialistično in protikomunistično kampanjo, ki so jo sprožili na Zahodu v zvezi s obdobjem Nagyjevskih skupin. Obenem je odločno zavrnil laži zahodnega tiska in radia o namiselnem nesoglasju Poljske združene delavske partije z obsodbo jugoslovanskih stališč in Nagyja. Tov. Gomulka je dejal, da gre za običajne poskuse reakcionarne propagande, ki bi hotela na ta način oslabilo ljudsko Poljsko, podžigati protisovjetizem in zhrabriti enotnost socialističnega tabora.

V tem obdobju — je dejal sekretar partije — vse dežele, ki so odpravile stari režim in stopajo po poti socializma, lahko gradijo novi režim samo zaradi tega, ker sestavljajo nerazuljivo skupnost, si medsebojno pomagajo in predstavljajo kolektivno silo, proti kateri je danes reakcija brez moči. To velja za Poljsko in za vse druge dežele, ki nameravajo zgraditi socializem in te stvarnosti bi se morali zavedati predvsem jugoslovanski komunisti.

Tov. Gomulka je izrazil željo, da bi jugoslovanski tovarši odstopili od zgrešene poti, ker danes ni nobenih razlogov, ki bi opravičili tako stališče, z razliko glede spora iz leta 1948. Kar se tiče obsodbe Nagyja je tov. Gomulka dejal, da so sovražne sile vedno pripravljene izkoristiti vsako priliko za protisovjetske izpade. Stroga obsodba madžarskega sodišča je epilog tragičnih dogodkov, ki so se pripetili pred dvema letoma. Ni naša naloga — je dejal — odločiti o meri obsodbe: to je notranja zadeva Madžarske. Ni mogoče pa pozabiti, da je bila takrat na koki usoda madžarskega socialnega režima, kot ni mogoče pozabiti, da je kontrarevolucija, brez vsake diskriminacije ubijala komuniste in branilce ljudskega režima ter jih obesala kar na ulicah.

V zaključku je tov. Gomulka še posebno poudaril važnost pripravnosti Poljske socialističnemu taboru in prijateljstvu s Sovjetsko zvezo. Brez pomoči in kreditov, strojev, ki jih je dala SZ, bi danes na Poljskem sploh ne bi bilo mogoče govoriti o povečani industrijski proizvodnji in novih mogočih industrijskih kompleksih, s katerimi je obogatela Poljska v 14 letih ljudskega režima, da je danes kar se tiče industrijske proizvodnje na petem mestu v Evropi.

Govor tov. Hruščeva v Leningradu

V govoru, ki ga je imel pred kratkim tov. Hruščev v Leningradu, ob priliki obiska predsednika ČSR Novotnyja, se je dotaknil tudi polemike z ZKJ. Poudaril je, da nimajo nikakršne namena napadati jugoslovanske narode, marveč samo braniti marksizem pred revizionističnimi stališči ZKJ. Tovarš Hruščev je očital jugoslovanskim voditeljem, da so postali sejalci razдора med komunisti prav v trenutku, ko je socialistični sistem močan v svoji enotnosti in stranjenosti. Vsem so dobro znana — je dejal Hruščev — vsa prizadevanja zadnjih let, da bi se premostila nesoglasja z Beogradom. V tem namenu so bile izrečene tudi kritike na program ZKJ. Toda na drugi strani so začeli kriviti o vmešavanju, organiziranju mednarodne gonje proti narodu Jugoslavije.

Moskovska »Pravda« je objavila poseben članek 15. oktobra, ki zmagovito poroča o borbi na Šutjeski proti nazadničnim nacifasističnim silam. V članku se podčrtuje herojska borba jugoslovanskih partizanov in sovjetsko-jugoslovansko bratstvo, ki se je prekalilo v borbi proti nacifasizmu. Interesi izgradnje socializma in komunizma, kot tudi ohranitev miru in prijateljstva obeh narodov. V zaključku članka pošilja »Pravda« tople pozdrave bratским jugoslovanskim narodom in želi utrditev medsebojnega prijateljstva, ki se je prekalilo v skupno preliči krvi.

VPRAŠANJE: Kaj se je govorilo glede položaja in perspektiv podjetij IRI?

ODGOVOR: Zaradi gospodarske »erecije« je položaj zelo resen. Opaža se, da ima ta kri za prav posebne posledice v podjetjih IRI. Monopoli imajo namreč vso korist, da nosijo največje breme »erecije« prav podjetja IRI. Zadnji odpusti v nekaterih podjetjih in odpusti prejšnjih let, povzročajo postopno obubožanje. To je posledica politike, ki jo vodi Confindustria, tudi potem, ko so bila omenjena podjetja formalno ločena od te organizacije. Zato je potreben načrt za obnovo podjetij IRI, za pravilno gospodarsko politiko, ker morajo omenjena podjetja služiti predvsem za vsedržišne gospodarske razvaje.

VPRAŠANJE: Kakšne so naloge, ki jih je za tržaške komuniste nakazal sestanek v Rimu?

ODGOVOR: Za tržaške komuniste so glede na obravnavane probleme, nekatere stvari nove. Upoštevati je treba namreč, da v naše mesto ni prišla parlamentarna komisija, ki je vodila preiskavo v večjih italijanskih tovarnah. Predlagane zakone bo treba, čim bodo odločeni, tudi dosledno izvajati. Stvar ne sme ostati samo predmet parlamentarne diskusije. Zato pa bo potrebna enotna borba vseh delovnih sil za odpritev in nato izvajanje delavskih zakonov. Poglavitna naloga komunistov je torej, da usmerijo akcijo vseh delovnih kategorij.

Članek iz revije „Rinascita“ o VII. kongresu in stališčih Zveze komunistov Jugoslavije, ki sta ga napisala tovariša Valentino Gerratana in Alfredo Reichlin

tovariša Valentino Gerrata
na in Alfredo Reichlin. Kot
znano je bil tov. Reichlin
na kongresu v Ljubljani kot
opazovalec za KPI.

Socialistični tabor

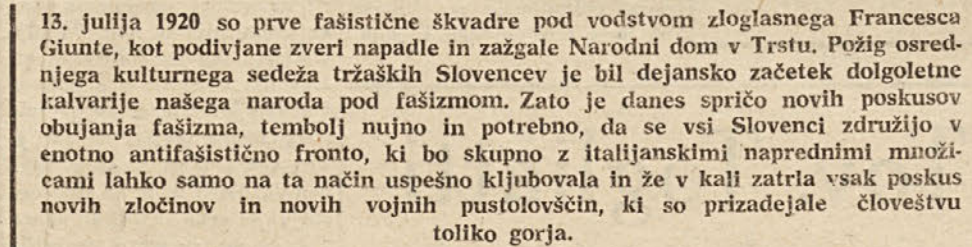
Kot znano, je bilo podlaga XX. kongresa KP SZ priznanje, da sta prenehanje kapitalistične obkrožitve in sprememba socializma v svetovni sistem korenito spremenila razredne odnose na mednarodnem pozorišču in odprla novo fazo proletarske revolucije. Mednarodno delavsko gibanje, v prvi vrsti naša partija, je od priznanja te zgodovinske stvarnosti šlo dalje v bistveni trditvi: 1. da je pod določenimi pogoji danes mogoče preprečiti, da bi kriza kapitalizma izbruhnila usodno v katastrofalno vojno; 2. da je tudi borba za socializem, upoštevajoč razredne odnose na mednarodnem pozorišču, dobila nove vidike v smislu, da je sedaj mogoče uresničiti prehod iz kapitalizma v socializem v vedno bolj izvirnih oblikah. Ostanke pa veljavno, da je za jamčenje prehoda v socializem potrebno in neogibno, da prevzame vodstvo države delavski razred, ki ga vodi najnaprednejši

Formalno razlikovanje

Globoka napaka analize

Tu ostane še dvom glede smisla nekaterih izrazov kot »avodilne dežele«, »velike dežele«, »hegemonizem«. Lahko bi tudi mislili, da je pomanjkanje označbe kapitalistične narave teh »avodilnih dežel« treba v začetku pripisati navadni pozablji-

*Žalostna obletnica
za Slovence*



tanek svetovnega socializma, ki
ta taburo v nasprotju s im
imperializmi taburom, potreb
ni rezultat zgodovinskega raz
vojnega procesa človeške druž
be. Socializem in imperialism
stični tabor odražata nesporo
dejstvo, da obstojata danes v
svetu dva gospodarsko-social
na sistema in ne več samo eden.
Zato ni mogoče postaviti znaka
meje med vojaške bloke in
taburo socializma ter imperia
lizma. V enem bloku so nam
re lahko države z različno gos
podarsko-socialno strukturo
kot je primer protihiliferjske
koalicije v drugi svetovni voj
ni, socializmi tabore pa sestav
ljajo države iste narave.

V Titovem poročilu so te teze iznešene do skrajnosti. Na razvoj sveta v povojnih letih gledajo izključno iz gledišča nadkrižja interesov vesele, razgrizene borbe med slednjimi za razdelitev sveta, tudi za ceno žrtvovanja težen narodov po blaginji, nacionalni neodvisnosti in civilnemu napredku. Se več, tovariš Tito je pripisal največjo odgovornost za hladno vojno »nepoučljivi in neoparljudljivo preteči politiki Stalina«. To je »poglaviti razlog«, — je dejal — da je prišlo do sklenitve atlanskega pakta in ustanovitve vojaškega bloka s strani zapadnih sil. Slednje torej bi ne bile šle po poti napačnosti in ogrožanja miru zaradi notranje logike njihovega socialnega režima, marveč *predvsem* zaradi »nepoučljive politike Stalina, ki je privedla do osamitve in osižitve položaja Sovjetske zveze v svetu in je kot posledico omogočila udrditev položaja zapadnih dežel, začeni z Ameriko. Za opravičilo ustanovitve atlanskega pakta in

Važnost pobud tov. Hruščeva

di, gre za zelo težke trditve, ki so poleg vsaj v popolnem nasprotju s stvarnostjo. Če bi bilo res, kot trdi Tito, da je Sovjetska zveza vodila do Stalinove smrti v bistvu protisocialistično politiko, če bi dejansko nasprotovala — kot je trdil sekretar ŽRKJ v nadaljevanju svojega jezikla — osvobodilnemu gibanju kolonialnih narodov in ovirala borbo komunističnih in socialističnih partij drugih de-

Cilji kongresa ZKJ

Toda užaljenost zaradi preteklosti še ne zadostuje za razlago zdržanja ZKJ. Prončiti je treba tudi politične cilje, ki so si jih postavili jugoslovanski komunisti s svojim kongresom in programom. Kakšno veljavo ima obtožba komunističnega tiska iz vsega sveta, da hočejo izvesti napad na enotnost socialističnih dežel s tem, da skušajo ustvariti izmišljeno nasprotovanje med estalinovci in »protestantovci«? Dejstvo je, da je skrita misel (takorekoč) vseh tistih delov programa, ki so posvečeni odnosom med socialističnimi deželami, v tem, da so zunanjo sovjetsko politiko od Yalta dalje, narekovali predvsem razlogi sile in da je ZSSR favorizirala ustvaritev blokov v vlogi njene dominacije nad deželami ljudske demokracije in ne v vlogi borbe proti imperizmu. Evo kakor ne vidijo velikanske zgodovinskega dejstva, ki ga predstavlja nastanek socialističnega sistema in ga menjajo s blokom držav v ki koristi vselele (ZSSR). Zakaj najdemo v temu delu (bloku) razlago za vse napake nekatero od teh brez dvoma resnične — ki jih je zagotovo Stalin. Te napake — tako slijo jugoslovanski tovariši — so bile neizbežne, ker so ozale politiko vselele, ki se opirala na moč in izkoriščanje. Te napake torej niso bile grešene — kar pa mislimo — v teku velikanske in strahovito ostre borbe, ki je bil bistvu zmagovita in je strešla, da požene imperalizem iz Trst-Stetina, da zopet imperizmu gospodarsko, cialno in tudi vojaško silo, sobno onemogočiti njegove vojevalne in vojne načrte. Sobno začetni izgradnji socializma in vplivati na potek dogodkov v vsem ostalem svetu.

Nihče ne zanika resnosti ločenih napak (toda ne bi

ističenemu gledištu, kontinuitetu to politike socialističnega tabo- ra, kot tudi kontinuiteto imperi- alistične politike, ki sta obe tesno odvisni od različnih mo- rednih podlag dveh sistemov. Res je, po Stalinovi smrti je bila zunanja politika ZSSR bolj sproščena in bolj dinamična. Prav gotovo ne bomo mi tisti, ki bi hoteli zmanjšati važnost pogumnih pobud tovariša Hruščeva in sedanje vodilne skupine ne Sovjetske zveze. Naš napen- reženja na XX. kongres te- odnosi, ki smo jih imeli in ho- čemo imeti z jugoslanskimi to- variši dokazujejo brez vsake dvomnosti kako mi ocenjuje- mo ta dejstva in to kar je lah- ko novega. Toda od tega stal- šca pa do trditve, da je bila zunanji politiki Sovjetske zve- šeštev kontinuitete ali celot- ne spreobrnitve linije od 1955 do- lje, je korak vseskorod dol-

Iskanje teoretskih opravičil

Nedvomno je, da ima uzajamo ZKJ zaradi krivice, ki so jim bile storjene v preteklosti, znatno vlogo. Očividno je tudi, da jugoslovanske tovaršne borbe proti Informacijskemu uradu privedla do iskanja teoretskega opravičila tega kar se je takrat dogajalo. In pri tem so sliče čisto mero. Ustvarili so iz tega tega nekaj dogodka centralni clemen položaja svetovnega delavskega in socialističnega gibanja. To mačili so to kot dokaz, da je bila politika ZSSR in drugih komunističnih partij posebej zgrešena in ustvarili so si stvarnost podobno tej tezi. Kot logična posledica jih je to privedlo, da so postavili v diskusijo vs sistem. In o takem preiskusu so vidni sledovi v vse programu.

[illegible]

ske komuniste, češ da so spremenili nekatera bistvena načela marksizma-leninizma, posebej glede teorije o državi in da ne nakazal razloge za to v obstoječi birokraciji. Toda o teh problemih bomo spregovorili pozneje.

Kot zaključek gornje točke, da ostanejo v mejah mednarodnih problemov, je treba nekaj pripomniti, kako je slovenski komunisti pojmujejo delavsko gibanje in njegove trajne odnose. Tu gre za bistvo in vprašanje proletarskega internacionalizma. Stališče Znankeje po eni strani prepoveduje, da obstojata še danes teneba in objektivna stvarni ki preprečujeta vzpostavitev enakopravnih odnosov med socialističnimi državami (he monizem); po drugi strani se je to stališče ustvarilo zaradi nepriznavanja obstoja socialnega sistema. »V programu

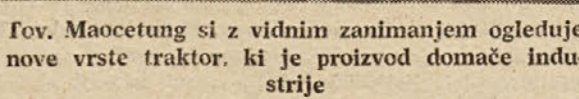
ročilu — je odkazano pose-
mesto odnosom med social-
nimi deželami. Te odnose
mogoče in se jih tudi ne
asimilirati s koncepcijo sožitja.
Ravno obratno, potrebno je,

postojanje većine boljšavisti-
no slobodnim narodima, to
odnosi sodelovanja, enakosti
kimi, zbljivanja, združevanja
Vendar pa je ustvaritev takš-
odnosov organizirni proces, kot
izgradnja socializma v splošno.
Toda v teku tega procesa,
prehodni dobi, ko še obsto-
važna gospodarska in druga
sorazmerja med narodi, ko
obstojajo v svetu zakoni, ki
je vsilil imperializem, se v
ločenih pogojih lahko pojav-
protisocialistične tendence.
bolj jasno je program na str.
15, ko je razglašil tendenco
pererializma po gospodstvu, iz-
riščanju in zatiranju, trdil (1)
da stavek je bil pozneje izre-
«Podobne tendence predstav-
jo stalno nevarnost tudi v
prvih faz socialističnega raz-
ja, bodisi zato, ker globoke
like v gospodarskem razvo-
med nekaterimi ustvarjajo
no nesozamerje v položaju
lovnih ljudí in v vsaki iz-
teh dežel; bodisi, ker je mož-
da neki narod ali država
radi hegemonistične tenden-
ki jo je pripisati temu ali
gemu razlogu, postavi na
to ali drugo obliko gospod-
skega izkoriščanja na škodo
drugih dežel. Dokler obsto-
take možnosti, bo obstajala
želja in izkušnja, da se
izkoristi. Taki procesi lahko
stvarjajo specifične oblike pri-
slova in celo antagonizma
narodov v prehodni dobi od
pitalizma v socializem.»

Kaj pravijo
sovjetski tovariši

Velja kar se te točke tiče. Izvedati, kako jo osparovajo drugi jekski tovariši. Iz *Kommunist* (št. 6, 1958) povzemamo: «Edno vidno je, da so trditve avtorjev osnutka programa ZKI iz tendence izkoriščanja, ki bi se pojavile v notranjih odnosih med socialističnimi delavci, na celi črti brez pomena in nasprotne stvarnosti. Vse njegove trditve se naslanjajo na to, ki govori o neakem razmišljanem «neenakem razvoju socialističnih» in ki jo pa polnopravni stvarni in objektivni položaji, tem primeru zamenjajo avtorji osnutka zakone o razvoju socializma, z zakoni o razvoju imperializma. Znano je, da v imperializmu deluje zakon o neenakem gospodarskem in političnem razvoju kapitalističnih držav. Žel. Kaj pomeni ta neenak razvoj? Predvsem pomeni, da razvija sunkoma in prek ostalih konfliktov; nekatere dežele razvijajo hitreje, jih oskudujejo ukinjajo in vse to spremlja večje ali manjše izkoriščanje delovne sile z strani monopolov in zmožnost neodvisnih in delovno neodvisnih dežel. Socialistične države, ki stremijo k razvoju, volvejše, ki stremijo k kapitalizmu in postavijo diktaturo proletariata ter dajo družbi potrebna bistvena sredstva za proizvodnjo, uničijo s tem postopoma zakone o neenakem gospodarskem in političnem razvoju. Na splošno od tega kar se dogaja v kapitalističnem svetu, v svetovnem socialističnem sistemu deluje za vse dežele zakon o razmernem razvoju... Kar točno ne označuje socializem je prehod, da gospodarsko in kulturno relativno sibožje dežele vse bolj nega socialističnega sistema, zaslugi medsebojne bratske pomoči, naglo dosežejo bolj razvite dežele in s tem ustvarjajo splošno zaleta.

Razen te precizacije, je d



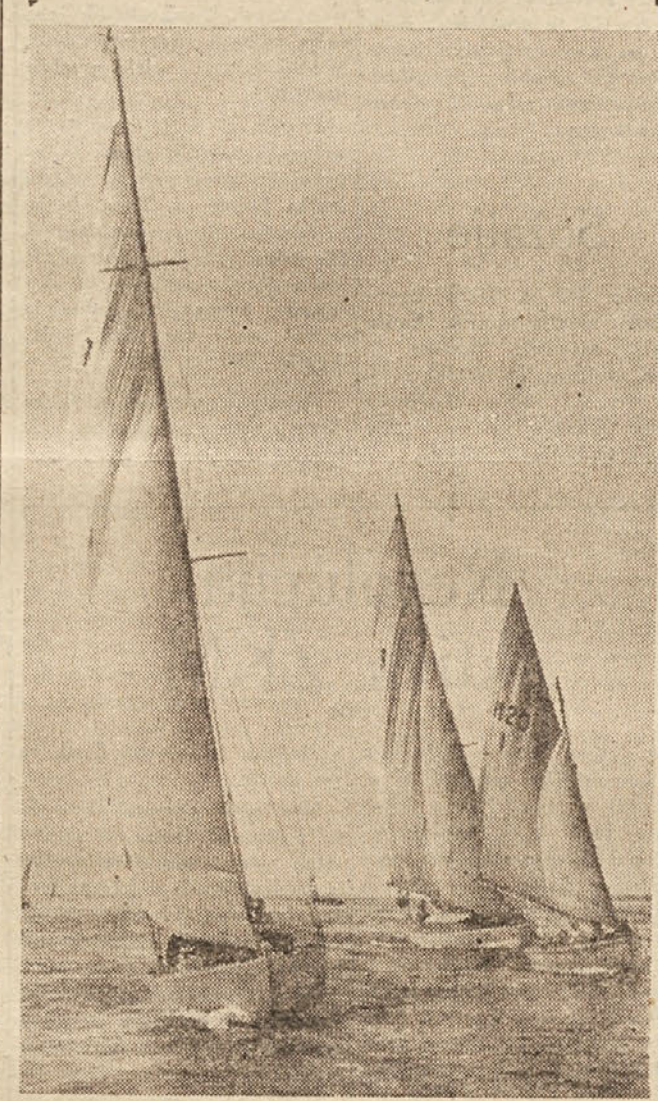
Enotnosti mednarodnega komunističnega gibanja

nek Komunisti, po našem mnenju točno definirali bistveno plat proletarskega internacionalizma, ki je jugoslovanski tovariši ne vidijo ali jo zanemarijo. V osnutku programa se pravi — omenja Komunist — da ZKJ razvija v svojih vrstah idejo proletarskega internacionalizma in v tem duhu vzgaja jugoslovanske delovne množice. V osnutku je določeno število tež, ki so pravilne in neizpodbitne. Toda definicija bistva proletarskega internacionalizma, odnosov med socialističnimi deželami in nalog, ki jih morajo komunistične partije izpolniti na področju medsebojnih odnosov, je enostranska in v protislovju z idejami svetovnega komunističnega gibanja. Kako se konkretno izraža proletarski internacionalizem v sedanjih pogojih, ko obstoja svetovni socialistični sistem, ko je mednarodno komunistično delavsko gibanje naraslo in se utrduje, ko se je narodno osvobodilno gibanje naraslo in se razvilo? Proletarski internacionalizem se izraža s podpiranjem svetovnega socialističnega sistema, s podpiranjem Sovjetske zveze, ljudske republike Kitajske in drugih socialističnih dežel s strani delavskega gibanja v kapitalističnem svetu, kot tudi s podpiranjem tega gibanja s strani delovnih ljudi socialističnih dežel; izraža se z enotnostjo in povezanostjo komunističnih partij vseh dežel, solidarnostjo z narodi, ki se borijo za nacionalno neodvisnost, proti imperializmu. To kar je novo v teoriji in praksi proletarskega internacionalizma današnjih časov, je dejstvo, da ohrani ves svoj pomen za mednarodno delavsko gibanje in da je istoslovno podlaga odnosov med deželami, ki so razbile verige kapitalizma in stopajo po poti izgradnje socialistične družbe.

Problem ni tako enostaven

Za nas, italijanske komuniste, je problem mnogo bolj kompleksen in ne stoji v mehlj, v katere ga postavlja Zveza. Spremenitev socializma v svetovni sistem ni ovira za našo politiko; to se pravi, da ne preprečuje razvoja revolucionarnega gibanja in razredne borbe v naprednih kapitalističnih deželah, ne zavira možnosti izvedbe socialistične revolucije brez odkrite državljanske vojne in s postavitvijo hegemonije delavskega razreda v novih, originalnih, nacionalnih oblikah; ne ovira borbe za politično in gospodarsko neodvisnost kolonialnih dežel in utrditev novih držav, ne zmanjšuje notranjih protislovij v odnosih med njimi, ne postavlja v nevarnost komunistični poti in novih demokratičnih in revolucionarnih zavestništva na kapitalističnem Zahodu.

Poletje na morju



Zmede jugoslovanskih komunistov

Jugoslovanski tovariši pa, izhajajoč iz zmehčane med socialističnim sistemom in političnih blokov ter računajoč, da so bloki razlog (in ne posledica) mednarodnih protislovij, koncentrirajo zato proti njim, skoro brez razlike ogenj polemike, tvega na kraju, da dosežejo nasprotno rezultate od onih, ki si jih obetajo. Takšen je lahko na pr., primer politike Zveze do bandunskih dežel, sodeč vsaj po določenih formulacijah programa in določenih težah iznesenih na kongresu v Ljubljani, iz katerih naj bi izhajalo: 1. da politična in gospodarska neodvisnost teh držav ni v neposrednem odnosu s politiko, ki so jo vodili vsa ta leta ZSSR, ljudska Kitajska in socialistični tabor; 2. naj bi bilo treba to neodvisnost braniti pred nevarnostjo, ki jo predstavljajo vsi bloki brez razlike; 3. da naj bi politika miroljubne koeksistence, ki jo zagovarjajo te dežele, predstavljala glavni element splošne borbe za mir.

Prav gotovo ne bomo mi zanimali ogromno pozitivno vrednost zunanjih politike bandunskih držav, osnovane na miroljubni koeksistenci in na aktivnem neavtoritarizmu, tako kot ne mislimo podcenjevati velike predne vloge osvobodilnih gibanj, tudi če so buržoazne rade, v okviru zgodovinske borbe med silami socializma in silami kapitalizma. Toda vpra-

Nasprotno. Če verjamejo v to politiko, ki je velika politika, postavljena v teoriji na XX. kongresu KPSZ, in odklanjajo stališče in sektsko pojmovanje borbe za socializem, ki bi ga hoteli jugoslovanski tovariši pripisati mednarodnemu komunističnemu gibanju, ne delamo tega abstraktno, na podlagi kakšnega splošnega zaupanja v silo napredka, miru in socializma, ki so raztresene po vsem svetu. Ne, mi konkretno verjemo, izhajajoč iz jasnega gledanja na odnose sil na mednarodnem področju in iz prepričanja, da je mogoče ustvariti novo, naprednejšo revolucionarno strategijo prav zaradi tega, ker socialistični sistem ni danes v svetu neki nejasno določen 'univerzum', marveč je točno določena sila, ki ima za podlago že obstoječi politični, gospodarski in vojaški sistem in se razširja v mednarodnem delavskem gibanju in njegovih zaveznikih ter je sposobna neposredno vplivati na notranji ustroj kapitalističnega sveta. Z eno besedo, mi verujemo vanj, ker je obstoj socialističnega sistema eden bistvenih pogojev, da se omogoči revolucionaren izhod in se torej konkretno omogoči bodisi borba za mir, bodisi bandunska politika, bodisi iskanje nacionalnih poti in novih demokratičnih in revolucionarnih zavestništva na kapitalističnem Zahodu.

tez marksizma, po katerih je socialistična revolucija delo delavskega razreda; toda mi se lahko spomimo, kot je napravil Mikojan na XX. kongresu, da je Lenin izjavil, da je treba upoštevati ne samo odnos razrednih sil v posamezni deželi in v svetovnem okviru. Toda to lahko napravimo le, če se zavedamo, da je odločilni element svetovnega razvoja obstoj sistema socializma, ki izraža, v najrazličnejših oblikah in smereh, hegemonijo, vodilno vlogo delavskega razreda na vplivnem področju, ki presega zemljepi-

so meje socialističnih držav.

V teh pogojih in samo v teh pogojih je mogoče misliti, da nekatere v izvoru buržoazne skupine in še vedno podpirane po buržoaznih interesih, ki izvršujejo oblast v deželah, kjer ti interesi zaradi zaostalega gospodarskega razvoja vendar niso preveč obširni, obširni pri svoji politični akciji naraščajoči vpliv hegemonije, to je vodstva delavskega razreda na oblasti v ZSSR, na Kitajskem in v deželah ljudske demokracije. Na teh podlagah se tudi odnosi med temi skupinami in ljudskimi množicami njihovih dežel lahko zelo naglo razvijajo vsaj v meri, v kateri — po zaslugi industrijskega razvoja, ki se izvaja s pomočjo socialističnega sistema

to tendenco, ki izhaja iz monopolističnega kapitalizma. Vendar pa državni kapitalizem zavzema danes svoje oblike in specifično vlogo na primer v nezadostno razvitih deželah. Nadalje, tudi v deželi diktature proletariata imajo lahko določene oblike delavskega kapitalizma, v začetni fazi, napredno vlogo. Menimo, da je treba obdržati v programu izraz državni kapitalizem, da bi lahko razumeli vse te procese. Tudi ne gre tu, podpiranje Kardelja, za izključno teoretično precizacijo: »Ni naloga programa spuščati se v teoretične diskusije o teh pojavih, marveč je naloga povedati o teh pojavih le to,

Pojav državnega kapitalizma in problemi, ki so z njim povezani so prav gotovo od velike važnosti za pravilno analizo današnjih pogojev razvoja proizvajalnih sil in zlasti za pravilno analizo sil, ki delujejo v vrstah sodobnega kapitalizma. Te zadeve smo obravnavali na našem VIII. kongresu in prilično smo do zaključka, da — ne da bi kdaj izpuščali iz vidika reakcionarni značaj, ki ga lahko dobijo in so ga dejansko dobile določene oblike državnega kapitalizma (nacionalizacija in druge oblike posega države v produktivno življenje) — etudi pojav oblik državnega kapitalizma lahko odpre pot v socializem, kjer ga spremlja politična demokratična borba, ki naj zagotovi dostop delovnih razredov do vodstva države in jim omogoči dejansko kontrolo nad upravljanjem javnega bogastva» (»Programska izjava«). Zaradi tega smo vedno združevali stavbo prehodnih gesel, ki predstavljajo najbolj izvirno potezo naše politične linije, s trditvijo, da strukturne reforme, ki jih zagovarjamo v Italiji (od katerih se nekatere gledajo v smeri določenih oblik državnega kapitalizma) niso same sebi namen, marveč trenutek borbe, da bi dali deželi novo politično vodstvo in da o obsegu teh reform odloča torej konce konce množično gibanje, ki jih podpira, ter razredni značaj vlade in oblasti.

Kaže, da se istim zaključkom v nekaterih točkah približuje program ZKJ, kjer ne manjka na splošno pravih tež o izvora in procesu razvoja monopolističnega kapitalizma in državnega kapitalizma. Priznava se tudi izrecno, da ima državni kapitalizem lahko različni pomen po različnih političnih pogojih v katerih se pojav razvija in da je ta pomen 'odvisen v prvi vrsti od sil in zavestne politične akcije delavskega razreda in koncem koncev od rezultata njegove borbe za oblast. Toda to priznanje postaja zgolj formalno, kajti razveljavlja ga dejstvo, da se v vsem programu govori o državnem kapitalizmu kot bi šlo za pojav, ki ima bistveno skupne značilnosti bodisi v družbah, kjer v državi prevladujejo monopolisti, bodisi v nerazvitih deželah kjer se poslužujejo državnega kapitalizma in podpravljen za zagotovitev neodvisnega gospodarskega razvoja in za borbo proti imperialističnemu izkoriščanju, bodisi tam, kjer je država cel v rokah delavskega razreda. To je zgrešena izhodna točka analize, ki jo glede teh pojavov delajo jugoslovanski komunisti, kateri ne pripisujejo slučajno večjo važnost domnevnim skupnim značilnostim namesto bistvenim razlikam oblik državnega kapitalizma, kot izhajajo iz njihove različne razredne vsebine.

Iz tega razloga je bil na primer zavrnjen predlog popravka, da se izraz 'državni kapitalizem' nadomesti z izrazom 'državni monopolistični kapitalizem'. Kardelj je v svojem poročilu zavril omejen predlog in dejal, da drugi izraz verjetno točneje izraža izvor državnega kapitalizma, ker je

Stališče „enake razdalje“

»Prevzemajoč važne gospodarske vloge — se trdi v programu — država in državni aparat zadobivata tudi svojo avtonomno gospodarsko podlago in na tej podlagi se uveljavlja nova družbena vloga državnega aparata. Država stremi za tem, da si pridobi avtonomne funkcije in se postavi iznad družbe ter išče čedalje večjo omejitve vloge privatnega kapitala kot tudi vloge delavskega razreda. Stališče enake razdalje, na kakršno naj bi prišla država med kapitalistično buržoazijo z ene strani in delavskim razredom z druge, je tako daleč od stvarnosti, kot je daleč marksistično pojmovanje države od te revizionistične teorije jugoslovanskih komunistov. V resnici se v omenjeni tezi mešajo stvari, ki so zelo različne. Tendence države, da se postavi iznad družbe, nikakor ni posledica državnega kapitalizma in tudi ne dejstva, da država prevzema v svoje roke, prek lastnega aparata, vodstvo nekaterih gospodarskih funkcij; tem manj pa pomeni ta tendenca, da se država v resnici postavlja iznad razredov, na stališče enake razdalje od njihovih nasprotujočih si interesov. Nasprotno, pri marksizmu gre za tendenco, ki je prirojena razrednemu značaju države, v kolikor je izraz in produkt določenih razrednih nasprotij — je pisal Engels — ti razredi z nasprotujočimi si gospodarskimi interesi uničila sama sebe in družbo v javni borbi, se pojavila potreba po sili, ki naj bo navidežno iznad družbe, ki naj zmanjša konflikt, ga ohrani v mejah reda, in ta sila, ki izvira iz družbe a se postavlja iznad nje in se ji vedno bolj odzbuje, je država».

Položaj ravnotežja med razredi

Zamenjati ta proces z domnevno tendenco države, da si po svojih povečanih neposrednih gospodarskih funkcijah ustvarja lastno 'avtonomno gospodarsko podlago' in torej 'omejuje čedalje bolj vlogo zasebnega kapitala' kakor tudi vlogo delavskega razreda, pomeni dejansko in v nasprotju s slehernim izrecnim priznanjem, ne videti razredne narave države, katere funkcije niso avtonomne, marveč vedno razredne, v interesu določenega razreda družbe, ki jo zaradi tega drži pri življenju.

Tako država monopolistične buržoazije, tudi ko se zateka k manj ali bolj širokim oblikam državnega kapitalizma, ne teži le v splošnem za 'omejitvijo' vloge delavskega razreda v isti meri kot omejuje vlogo zasebnega kapitala, marveč je bistveno orodje za zagotovitev izkoriščanja delavskega razreda z ene strani in z druge, za ohranitev in večanje profita in obla-

— nastaja in se krepi pri njih delavski razred. In tudi sama dialektika med naraščajočim vplivom socializma in trajajočim, čeprav se propadajočim vplivom kapitalizma v sleherni od zaostalih dežel, postane osnovna plat miroljubnega tekovanja.

Evo kakaj in prav po zaslugi obstoja socialističnega sistema in ne kljub temu ali proti njemu, kot mislijo jugoslovanski tovariši, uspeva delavskemu razredu povezovali v svetovnem, revolucionarnem okviru, revolucionarnemu zavestilstvu z velikimi kmečkimi množicami, z mestnimi srednjimi sloji, z nacionalno buržoazijo ter uresničevati s tem svojo vlogo hegemonikega razreda vse družbe.

kar je potrebno za praktično politično akcijo Zveze komunistov.

Dejstvo, da se najrazličnejši pojavi državnega kapitalizma karakterizirajo ne samo z istim izrazom, marveč tudi z istim socialističnim bistvom, ni brez zveze z napakami politične linije jugoslovanskih komunistov. Kar je, po programu Zveze, skupne vse oblike državnega kapitalizma, brez ozira na njihovo različno razredno vsebino, je baje treba iskati v domnevi avtonomni socialni vlogi države in državnega aparata, ki naj bi na ta način zadobila lastno avtonomno gospodarsko podlago.

Program ZKJ pa teorizira položaj ravnotežja med razredi kot politični predpogoj pojava državnega kapitalizma in kot izvor avtonomne oblasti birokracije. »Povečana funkcija države — se čita nadalje v programu — daje tudi življenje gospodarski in politični sili birokracije, ki se krepi in pokazuje tendenco, da se predstavi kot avtonomni socialni in politični čimbelj. Čim večje je ravnotežje, ki je bilo doseženo v politični borbi med buržoazijo in delavskim razredom po vplivu in zadetih položajih v kapitalističnem sistemu, tem bolj postanejo funkcije birokracije avtonomne in to je spremljano s tendenco, da se ohranijo odnosi državnega kapitalizma».

Na ta način se pozablja, da birokracija vrši svojo funkcijo ne v svojem izključnem interesu, marveč v prvi vrsti, da brani interese ene stranke v borbi, ter da ji samo na ta način uspe doseči v družbi privilegiran in v kakšnem izrednem primeru, razluto, toda le relativno, neodvisen položaj. To se pravi, da se pozablja, da se morebitno ravnotežje, ki je v ostalem vedno nestalno, v politični borbi med buržoazijo in delavskim razredom nikoli ne spremeni v stvarno gospodarsko ravnotežje med interesi in socialnim položajem nasprotujočih si razredov, med razredom, ki gospodarsko prevladuje in izkorišča ter razredom, ki je gospodarsko podrejen in izkoriščen.

Tudi tega ne upošteva Kardelj, ko citira — da bi našel precedense za teorijo ravnotežja in enake razdalje med razredi — pasus Engelsa, v katerem se omenja, da se 'izjemoma... pojavljajo dobe, ko se sile razredov v borbi približajo enake, tako da država, v svoji svojstveni, doledene posredovalce, trenutno zadobiva določeno avtonomijo pred obeh'. Zgodovinski primeri, ki jih s tem v zvezi navaja Engels, se tičejo absolutne buržoazije XVII. in XVIII. stoletja 'ki vzdržuje ravnotežje med plebsom in buržoazijo; bonapartizma prvega in zlasti drugega imperija 'ki se je poslužil proletariata proti buržoaziji in buržoazije proti proletariatu'; Bismarkovega militarizma, ki je skušal ohraniti 'ravnotežje med kapitalisti in delavci in je prevladal oboje v korist pravek zemljorajskega razreda. Gre, kot vidimo, za različne primere, ki imajo med seboj skupno tendenco pripisati državi položaj relativne neodvisnosti, nikoli pa ne neutr-

nosti med razredi, ker je posredovanje le navidežno in služi v resnici interesom enega samega razreda v borbi. V ostalem, v prvem primeru sta oba razreda v ravnotežju gospodarsko prevladujoča in izkoriščevalska in njuna borba, v kateri se medsebojno poganjata za gospodarsko in politično oblast, nima značilnosti borbe med dvema nasprotujočima si razredoma, od katerih eden neposredno izkorišča drugega, kot v primeru buržoazije in proletariata. Tako tudi ko se bonapartizem politično poslužuje buržoazije proti proletariatu in obratno, ni rezultat nikoli ravnotežja v gospodarskih odnosih obeh razredov, marveč izključna obramba buržoazije. Od drugih priložnosti sam Engels precizira, da bonapartizem, čeprav ne dopušta buržoaziji nobene

udeležbe v politični oblasti, 'uresničuje materialne interese buržoazije celo proti buržoaziji'.

Vse to torej ne zanikuje, marveč ponovno potrjuje razredno naravo države in nima nič kaj opravičeno s pojmovanjem države, ki nepristransko omejuje interese in funkcije buržoazije in proletariata, da bi si ustvarila lastno 'avtonomno gospodarsko podlago'. To teorijo jugoslovanskih komunistov v ostalem še bolj odločno potrjuje sodobna izkušnja, ki v nobenem delu sveta ne pokazuje takšnega tipa države. V vsaki državi, kjer prevladujejo monopolisti, razne oblike državnega kapitalizma uporabljajo v interesu monopolov in v interesu monopolov se razvija zadevna birokracija. Omejitve gospodarske in politične oblasti monopolov in razredni antagonizem. Z druge strani pa je bilo vedno še bolj naravno natečaj, da je treba — vse, dokler se v mednarodnem okviru razvija borba med dvema socialnima sistemoma: kapitalističnim in socialističnim — notranja protislovja podrejeni politični potrebi prečevanja, da bi se s temi protislovji izkoristile napadale sile imperializma, ki so pripravljene ne uporabiti vsa sredstva, da bi razdrobile in razkosale svetovni socialistični sistem.

Fatalistični oportunistični programa

Zato je razumljivo, da se na tak način konkretni problemi borbe proti kapitalizmu in imperializmu poudenjajo in predstavljajo v lažni luči. Trditve programa, po katerem 'nič ne bo več moglo ustaviti razkrajanja kapitalizma' zadobiva pomen fatalističnega oportunizma, ko se pa mora priti do zaključka, da ne borba proti imperializmu, marveč 'problemi notranjega razvoja socialističnih dežel in socialističnih odnosov postajajo tako in čedalje bolj prevladujoče socialno vprašanje sedanje dobe».

Iz tega izhaja, da postajajo notranja protislovja socialističnega gibanja bolj važna kot protislovja med kapitalizmom in socializmom. »Socialistična misel — trdi namreč program — ne obrača več prednostno na vprašanja zrušenja starega, kapitalističnega sistema. Pozneje je bil s popravkom ublažen izraz 'prvenstveno' in nadomeščen s 'esamo', toda pomen trditve ostane neokrenjen, kajti popravljivi pasus se tako ne daljuje: »Ona (socialistična misel) gre preko te linije prelozke; odgovoriti mora na nova vprašanja razvoja socializma in na njegovo izgradnjo, osnovano na analizi današnih protislovij, v katerih se socializem še nadalje giblje».

Obstoj notranjih protislovij v praktični izgradnji socialistične družbe ni bil v mednarodnem komunističnem gibanju nikoli zanikan in naravno je, da si je morala socialistična misel, odkar je postal socializem konkretna zgodovinska izkušnja, postaviti nova vprašanja, ki se prej niso in se tudi niso mogla pojavljati. Sem spada na primer vprašanje narave notranjih protislovij socialistične družbe in metoda za njihovo premošitev. Toda vedno je bilo jasno, da gre za specifičen pojav razvoja socialistične družbe in da je torej značaj teh protislovij, ki ne odgovarjajo razrednim antagonizmom, drugačen od onega, ki je lasten buržoazni družbi in na splošno vsem druž-

Odmiriranje države

ham, ki sloni na izkoriščanju in razrednem antagonizmu. Z druge strani pa je bilo vedno še bolj naravno natečaj, da je treba — vse, dokler se v mednarodnem okviru razvija borba med dvema socialnima sistemoma: kapitalističnim in socialističnim — notranja protislovja podrejeni politični potrebi prečevanja, da bi se s temi protislovji izkoristile napadale sile imperializma, ki so pripravljene ne uporabiti vsa sredstva, da bi razdrobile in razkosale svetovni socialistični sistem.

Resne in globoke razlike

Te enotne potrebe jugoslovanskih komunisti ne čutijo. Videli smo že kakšne pojme imajo o mednarodnih odnosih. Toda politična opravila, ki jih dajejo za svoja politična zadruženja le potrjujejo resnost različnosti mnenj, ki jih ločijo od mednarodnega komunističnega gibanja. Predstavlja se kot obnavljajoči marksizma-leninizma, edini zvesti duhu znanstvenega socializma, se ne obojavljajo obtožiti revizionizma vse mednarodno komunistično gibanje, ki naj bi bilo okuženo — kot trdi

ranja (ali biranja) države. Iz teoretskega vidika bi zdelo stvar sholastična, če bi v bistvu ne skrivala težje obtožbe. Dokler bo socialistična družba potrebovala državo — in program ne pravi, da je ta potreba dejansko izginila — je praktični problem, ki se ga lahko in se mora postaviti na dnevni red, vprašanje vedno širše udeležbe množice v vodstvu države in vse socialne organizacije. In v tem smislu je pred kratkim sprejela konkretne ukrepe prav Komunistična partija Sovjetske zveze. Čim postaja udeležba množice v vodstvu države širša in zavednejša, se tudi lahko reče, ako se hoče, da država, kot ločeni organ od družbe, začne propadati. Toda vprašanje ima le abstraktno veljavo, ker vsi — vključno jugoslovanski komunisti — priznavajo, da bo do popolnega izginotja države lahko prišlo samo v višji fazi komunistične družbe, za katero pa morajo še dozorati objektivni notranji in mednarodni pogoji.

Za tem vprašanjem propadanja države jugoslovanski komunisti podzavestno v resnici drugo, ki se povezuje z že omenjenim pojmovanjem državnega kapitalizma kot pojva, ki je skupen vsem sodobnim socialnim sistemom, brez ozira na njihovo razredno vsebino. Zanimajoč specifični značaj državnega aparata v socialistični družbi, jugoslovanski komunisti prihajajo do istovetnega takomenovanega izostalega propadanja države v socialistični družbi s preživljenjem ali celo restavracijo, čeprav delno, kapitalizma. »Birokratizem in državni birokratizem — trdi program — teži, kot zadnji odmev starih odnosov, za demokracijo, predvsem v smislu ohranitve, razširitve ali vzpostavitve te ali one oblike odnosov ali metod kapitalističnega upravljanja države». Na ta način se ponovno vleče na dan stara troškašča laž o domnevi, ni restavraciji kapitalizma, ki naj bi nastala v Sovjetski zvezi prek birokracije. Če se ne odkloni ta laž, ki potrjuje stvarnost in seje zmedo in demoralizacijo med mednarodnim delavskim gibanjem, ne bo mogoče izvršiti novih nalog razvoja socializma, ki jih je »poletom novitve XX. kongres KPSZ. Za vrnitev revizionizma je prvi pogoj, da bi mogli z uspehom voditi borbo proti dogmatizmu in sektskim zaprtjem, ki bi mogli zadržati in moliti pohod človeštva v socializem.

Debata, ki jo je sprožil VII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije je odkrila, da so razlike in mnenjih med Zvezo in mednarodnim komunističnim gibanjem bolj resne in globoke, kot so se doslej zdele. Nestrpnost, ki jo je Zveza pokazala do kritik glede njenega programa, je z druge strani ovirala razvoj tovariške diskusije in se bolj otežila nalogo za premošitev teh razlik. Želimo si, da bi mogli jugoslovanski komunisti, vsaj po svojih izkušnjah, spreminiti svoja stališča in se tem omogočiti ponovno vzpostavitev normalnih odnosov med ZKJ in mednarodnim komunističnim gibanjem.

VALENTINO GERRATANA
ALFREDO REICHLIN

